

Rozhněvaní mladí muži

- Velká Británie, 50.–60. léta
- kritika establishmentu
 - konzervatismus, pokrytectví
 - dělení na vyšší a nižší třídu
 - viktoriánská morálka
 - tabu v sexuální oblasti
- častí hrdinové – mladí muži (studenti VŠ či těsně po studiu) z nižší třídy, chtějí se dostat do vyšší třídy
- John Osborne (dramatik)
 - drama Ohlédni se v hněvu
 - Jimmy Porter z nižší vrstvy
 - žena Alice z lepších kruhů
 - Jimmy si frustraci ze svého společenského postavení vybíjí na ženě psychickým deptáním, je paranoidní, s tchýní má špatný vztah
- John Brain
 - román Místo nahoře
 - Joe Lampton – dceři nejbohatšího podnikatele v městečku udělá dítě, jeho přítelkyně z nižší vrstvy spáchá sebevraždu
- Kingsley Amis
 - univerzitní román – komediální; autor kritizuje snobské konzervativní profesory
 - Šťastný Jim
 - univerzitní román
 - Jim touží po místě asistenta na univerzitě, musí se účastnit nudných společenských událostí

Magický realismus

- realismus + pověsti, mýty, legendy, pohádky (ústní lidová slovesnost)
- prolínání magična, snů, fantazie do reality každodenního života
- cyklické pojetí času – spirála
- kompozice – nejdříve se objeví následek, potom až příčina
- Gabriel García Marquez
 - Kolumbijec (zemřel v roce 2014)
 - Nobelova cena za literaturu
 - nesouhlasil s pojmem magický realismus
 - Sto roků samoty
 - Macondo – fiktivní městečko (předlohou bylo město Aracataca)
 - cca 1300 stránek
 - odehrává se v 19. a 20. století
 - pojednává o šesti generacích rodu Buendiů
 - José Arcadio Buendia + Uršula → tři děti
 - založí město – odkaz na biblické stvoření světa
 - prokletí kvůli incestu (Uršula byla Josého sestřenicí)
 - nadpřirozené věci jsou vnímány jako běžné a naopak

- postavy žijí samy vedle sebe, sdílí samotu
- cikán Melquíades rodině přenechá zašifrované pergameny
- závěr [zdroj](#)
 - poslední Aureliano z pergamenů vyčte, že rodina byla odsouzena ke sto rokům samoty, protože původní manželé byli bratranec a sestřenice
 - o sobě se dozví, že je také člen rodiny (myslel si, že je nalezenec), a že vlastně zplodil dítě se svojí tetou
 - jejich dítě se narodí s prasečím ocáskem
 - všichni zbylí Buendíové zemřou při větrné smršti, která zničí Macondo ve chvíli, kdy Aureliano rozluští pergameny
- Láska za časů cholery
 - kniha blízká brakové milostné literatuře, bez magie
 - začátek – smrt manžela Fermíny (lékař)
 - Florentino Ariza + Fermina
 - otec Fermíny (Lorenzo Daza)
 - otec s Ferminou odjede
 - Fermina si vezme lékaře
 - když jsou staří, tak Fermině zemře manžel a s Florentinem se plaví parníkem se žlutou vlajkou (symbolizuje cholera)
- Jorge Luis Borges
 - Obecné dějiny hanebnosti
- Čingiz Ajtmatov
- Samuel Rushdie
 - z Indie; fatva
 - Děti půlnoci
 - děti, které se narodily o půlnoci, kdy Indie získala nezávislost
 - mají magické schopnosti
- Michail Bulgakov
 - Rusko/SSSR
 - v 1. sv. válce sloužil jako lékař, vystřídal mnoho povolání
 - získal Nobelovu cenu za literaturu
 - Stalinovi napsal dopis, ve kterém žádal o povolení k návštěvě bratrů
 - nepodporoval režim, alegoricky ho kritizoval ve svých dílech
 - biblické i démonologické motivy
 - Mistr a Markétka
 - psal 20 let
 - narážka na Fausta (Goethe)
 - ďábel (Wolland) chce v Rusku uspořádat ples
 - příběh Ježíše – vyprávěn „jinak“
 - mistr = spisovatel, přepisuje příběh Ježíše a Piláta, miluje Markétku
 - Psí srdce
 - Bílá garda

Sci-fi

- subžánry

- zakladatel sci-fi – H. G. Wells: Válka světů
- A. C. Clarke: Vesmírná odyssea
- Isaac Asimov
 - Já, robot → 3 zákony robotiky
 - Nadace
- české sci-fi – Karel Čapek, Svatopluk Čech, Jakub Arbes
- Ray Bradbury
 - Martňanská kronika
 - kolonizace Marsu
 - okruhy povídek
 - objevitelské výpravy na Mars
 - osidlování Marsu
 - život na Marsu po zničení Země
 - 4 expedice na Mars
 - autor se inspiroval Poem
 - Martňané umí číst myšlenky a hypnotizovat
 - 451 stupňů Fahrenheita
 - antiutopie o společnosti, kde knihy ztrácí hodnotu, proto jsou páleny
 - 451 °F je teplota, při které se papír vznítí a hoří
 - hasiči nemají co na práci, protože je vše ohnivzdorné, tak pálí knihy
 - Guy Montag je hasič, který jednou ukradne několik knih a čte je, ale nahlásí ho jeho žena

Absurdní drama – antidrama

- 50. léta, Francie
- navazuje na existencialismus
- pocity odcizenosti, úzkosti, absurdity bytí; neexistence smyslu lidské existence, neschopnost dorozumění s ostatními
- nejsou tradiční hrdinové, chybí psychologická motivace postav, nelogičnost dialogů
- redukce času – nejsou časové údaje, nevíme, kdy a kde se to odehrává (a není to důležité)
- redukce prostoru – základem je prázdno, málo kulis
- nepřítomnost souvislého děje a zápletky – modelové situace
- devalvace jazyka – jazyk ztrácí funkci sdělovací, postavy si nerozumí

- Samuel Beckett
 - pobýval v Paříži, původem z Irska, psal francouzsky
 - získal Nobelovu cenu
 - přítel James Joyce
 - Čekání na Godota
 - tuláci Estragon a Vladimír – neschopnost činu
 - čekají Godota a během toho vedou nelogické dialogy, zabíjejí čas
 - Pozzo a jeho otrok Lucky – nesmyslná činnost, také vedou nelogické rozhovory, zabíjejí čas při čekání
 - nakonec přijde chlapec oznámit, že Godot nepřijde (ale určitě přijde zítra)
 - Godot je jejich jediná naděje – měl by jim dát smysl života
 - chtějí se oběsit při čekání, ale nemají provaz
 - Konec hry
 - po výbuchu atomové bomby
 - poslední 4 lidé žijící v uzavřené místnosti
 - Clov, jeho otec Hamm na kolečkovém křesle, jeho 2 prarodiče v popelnici
 - Clov jako jediný schopen pohybu, hledá sílu k odchodu
 - bezvýchodnost situace
 - Šťastné dny
 - marnost mluvení, monolog staré ženy Winnie
 - je do pasu, poté celá, zahrabaná v zemi jako v hrobě
 - Katastrofa (1984)
 - téma výslechu disidentů, napsáno pro Václava Havla
- Eugène Ionesco
 - Francouz, rumunský původ
 - dadaismus
 - Plešatá zpěvačka
 - původní název Angličtina bez profesora – podkladem učebnice angličtiny
 - groteskní text, nepřirozené věty, absurdní rozhovory, pseudodialogy – vyprázdňenost řeči, neplní svou funkci
 - postupně graduje agresivita mezi protagonisty, nakonec na sebe křičí jen slabiky
 - manželé Smithovi, manželé Martinovi
 - Židle
 - na jevišti je spousta židlí; Stařeček a Stařenka
 - prostý, obyčejný život, stereotypní činnosti; sebevražda
 - hluchoněmý řečník
- Harold Pinter
 - režisér, herec (pseudonymy); Pen klub; 2005 Nobelova cena; politicky aktivní
 - blízko k divadlu hrůzy – grotesky krutosti, agresivity, násilí, drastický humor
 - hlavní motivy – strach, vina, posedlost, výčitky, touha, napětí
 - Narozeniny
 - obyčejnému člověku vnutí dvě osoby myšlenku, že má narozeniny
 - vyslychají ho, pak ho odvezou
 - inspirace Kafkou (Proces)

- Mechanický číšník
 - vrazi ve sklepení restaurace, výtahem přijíždějí objednávky a požadavky, tím roste jejich frustrace, stávají se obětmi
- Edward Albee
 - americký původ, adoptivní rodina
 - střídání zaměstnání
 - 3× Pulitzerova cena, žádost o propuštění Václava Havla
 - témata – člověk v kritizovaných situacích samoty, ...
 - Stalo se v zoo
 - Peter – úředník, nezájem o okolní svět
 - Jerry – izolovaný, sklíčený, velké problémy
 - setkání v Central Parku, Jerry donutí Petera poslouchat svůj životní příběh; teorii o tom, že svět je zoo
 - Kdo se bojí Virginie Woolfové
 - na soukromém večírku
 - Marta (dcera rektora, rázná, komanduje manžela, chce, aby žárlil) a Jiří (kdysi nadějný historik, rezignovaný, bez ambicí)
 - Nick (ctižádostivý) a Draunka (nedůvtipná, bez názoru)
 - během noci hrají kruté hry – probírají ta nejsoukromější témata (komplexy, nenávisti, odhalují prázdnotu, odcizení...)
 - V. Woolfová – modernismus, proud vědomí, snaha vypsat se ze svých pocitů, jejich analýza

Další dramatikové

- Eugene O'Neill
 - newyorčan
 - Nobelova cena, Pulitzerovy ceny
 - otec – herec, alkoholik, Eugene ho neměl rád; matka – závislá na morfiu, miloval ji
 - provincetownští herci
 - chtěl, aby jeho hry hráli na Broadwayi
 - častá témata – rodinné vztahy, mravní otázky
 - Smutek sluší Elektře
 - inspirace v antice
 - matka si najde milence – děti se pomstí a milence zabijí
- Tennessee Williams
 - otec alkoholik, schizofrenie sestry
 - Skleněný zvěřinec
 - autobiografické prvky; 30. léta, jih USA
 - Tom – nízký příjem, živí rodinu, píše básně, chodí do kina
 - matka Amanda – žije ve světě vzpomínek na své mládí, strach o budoucnost dcery Laury
 - sestra Laura – problém s nohou, nemůže si najít práci
 - stydí se za svůj hendikep, proto je osamělá
 - Tramvaj do stanice Touha
 - Blanche – stárnoucí, čelí samotě, strachu ze stárnutí

- Stella – její těhotná sestra + Stanley – primitivní dělník
 - Mitch – zajímá se o B., bouřlivá minulost B., prý dohnala svého homosexuálního manžela k sebevraždě
 - konflikt Blanche a Stanleyho – znásilní ji → psychiatrická léčebna
 - Kočka na rozpálené plechové střeše
 - umírající milionář (65 let) – všichni po něm chtějí dědit
 - Maggie – vdaná za jeho syna, alkoholik, znovu se spolu sblíží
 - „Co je vítězstvím pro kočku na rozpálené plechové střeše? – To kdybych věděla, asi aby tam vydržela co nejdéle...“ – metafora Maggiina pocitu
- Arthur Miller
 - Američan
 - reportáže z vojenského prostředí – situace normální (nebyl ve válce, zranění)
 - předseda Pen klubu; divadelní hry, rozhlasové hry, filmové scénáře
 - manžel Marilyn Monroe (5 let)
 - společenskokritické hry – konec amerického snu
 - Mustangové – scénář (hlavní role – Marilyn)
 - Smrt obchodního cestujícího
 - Willy Loman + manželka Linda, dospělí synové Biff (byl úspěšným hráčem rugby, hledá zaměstnání, žije u rodičů, 34 let), Happy (úspěšnější, nepřevzal zodpovědnost za svůj život)
 - Willy – výpověď, jinou nabídku z hrdosti odmítne, iluze o dokonalé rodině a úspěchu se rozplynula – sebevražda, peníze pro rodinu z životní pojistky
 - krach amerického snu, odcizená zkomercializovaná společnost
- Friedrich Dürrenmatt
 - Švýcar; kreslíř, grafik, rozhlasové hry, povídky, detektivky
 - epické divadlo, inspirace absurdním divadlem, antickým divadlem expresionismus
 - podpora Charty 77
 - názor – svět je nezaměnitelný, pokročilý katastrofický stav, žádné změny nevedou k lepšímu, spíše ke zhoršení
 - vše jde koupit penězi – kazí svět
 - témata – ziskuchtivost vs. morálka, zneužití vědeckých vynálezů, vliv moci na charakter člověka
 - Návštěva staré dámy
 - miliardářka Claire Zachanassian, zchudlé maloměsto Güllen (rodné) – slibují si finanční podporu vs. Claire pomsta za dávnou křivdu (popření otcovství, Alfréd III) – nabídka městu
 - kolektivní vražda Alfréda
 - viz Fuente Ovejuna, Vražda v Orient Expressu
 - Fyzikové
 - psychiatrická léčebna, detektivka
 - Inspektor Voss – vyšetřuje vraždy ošetřovatelek
 - dva údajní blázni (agenti) chtějí dostat fyzika Möbia a jeho plány na vynález ohromné ničivé síly (schovává se v sanatoriu, chce ochránit svět)
 - plány se dostanou do rukou ředitelky